

bor, koji se sastao u Temišvaru (1. septembra). Na tom saboru zaključie sakupljeni Srbi na poticanje nekih prisutnih vojničkih ličnosti, da se Leopold zamoli, da im dade posebni srpski teritorij (Banat) kao vojvodu i a s despotom na čelu, posebnu srpsku dvorsku kancelariju u Beču, posebne srpske urede za rješavanje civilnih i crkvenih posala i posebni srpski sabor. Već 17. septembra odgovori Leopold Srbima, da je rado pripravan ispuniti im želje i da se raduje, što srpski sabor tako razborito vijeća; svakako će im u najskorije vrijeme urediti „ilirsku“ dvorsku kancelariju.¹

Međutim je budimski sabor nastavio svoja vijećanja i donio prijedlog, da se mađarski jezik postepeno uvede kao službeni u sve urede. Tomu se prijedlogu opriješe Hrvati, i to ne samo oni u donjoj kući, već i članovi gornje kuće, na čelu im ban grof Ivan Erdödy i zagrebački biskup Maksimilijan Vrhovac. Ban izjavi, da će se na taj način oba kraljevstva zavaditi, jer jedno hoće da drugome nametne zakon,² dok biskup Vrhovac naglasi, da je u jednoj državi, gdje imade više naroda, upravo nedostojno i nepravedno, kad jedan narod hoće da nametne drugomu svoj jezik; kad Mađžari tako rade, onda im je pred očima jedino to, kako bi Hrvate uklonili od zajedničkih državnih posala, tako da uzmognu ostati sami. Paralelno s debatom o mađarskom jeziku uze sabor u pretres i pitanje o građanskom pravu protestanata. Većina mađarskih zastupnika i velikaša bila je za to, da im se ovo dade i u Hrvatskoj, no ban se tome usprotivi rekavši, da protestantima nema mjesta u Hrvatskoj i Slavoniji na osnovi starih hrvatskih zakona i kraljevskih potvrda (počevši od 1608.). Sada uzeše Mađžari tvrditi, da se ove potvrde ne tiču i Slavonije, već samo Hrvatske, gdje tobože nema mjesta banskoj vlasti; ali ih Hrvati odbiše dokazujući, da je Slavonija od vjkada pod banom. Energički je istup Hrvata bio uspješan: mađarski jezik i građansko pravo protestanata ostadoše ograničeni na Ugarsku. Uto je saborski odbor

¹ Leopold je osnovao „ilirsku dvorsku kancelariju“ 20. februara 1791. i stavio joj na čelo bivšega hrvatskoga komisara i bana grofa Franju Balassu; ali je nasljednik njegov Franjo I. dokine već 1792. zak. čl. X. stvorenim na saboru u Požunu. Poznato je, da su na dvoru u Beču doseljene Srbe od 1690. dalje nazivali u službenim spisima „Iliri“.

² Očito ima poznata krilatica „Regnum regno non praescribit leges“ odatle svoj postanak. Samo griješkom je tradicija (nigdje zabilježena u starije vrijeme) voli pripisivati banu Tomi Erdödyju (1584—1595 i 1608—1614 † 1624.).